



ГРАД
ПИРОТ



OBRAZOVNA (NE)JEDNAKOST I RAZVOJ POGRANIČNIH REGIONA

Prof. dr emeritus Andon Kostadinović¹

Apstrakt: *Obrazovanje se danas može smatrati javnim dobrom zato što doprinosi svima u zajednici, a ne samo onima koji ga poseduju, i zato što se može pretočiti u ekonomski kapital čime pojedinci daju doprinos društvu kome pripadaju. Kada sa makro pređemo na individualni plan, tada govorimo o mogućnostima koje pojedinac, u svim delovima jedne zajednice, ima za participaciju, najpre u obrazovnim a potom u ekonomskim i kulturnim dobrima društva, a koje se u veberijanskoj sociologiji navode kao "životne šanse". Podjednaka participacija svih mladih u jednoj zemlji, u pogledu svih resursa važan je faktor društvene stabilnosti. Ako se zapitamo da li mladi u Srbiji u svim delovima zemlje (i u Beogradu i u Crnoj Travi...) imaju jednake obrazovne šanse, jasno možemo videti da to nije slučaj. Jednima je "malo više" sve na dohvat ruke. Ovaj rad ima nameru da ukaže upravo na činjenicu nejednakih obrazovnih šansi u različitim regionima Srbije i da upozori da to predstavlja značajan faktor nejednakog regionalnog razvoja, posebno pograničnih opština.*

Ključne reči: *Obrazovanje, obrazovna politika, obrazovna nejednakost, razvoj regiona*

1. UVOD

Obrazovanje se često određuje uže od vaspitanja ali ima i suprotno poimanje da se ono poima kao deo obrazovanja. Po nekad se vaspitanje i obrazovanje razvijaju kao dva područja. Pojam obrazovanja nije u potpunosti rasvetljen i može se reći da obrazovanje predstavlja svesno organizovan proces najčešće ili pretežno mladog naraštaja mladih članova zajednice ne samo u nas već Evrope i sveta. Postoji opšte i stručno obrazovanje. Poznato je da opšte obrazovanje obuhvata: metode rada, opšta svojstva tehnikike i orijentacije u sticanju navika, umenja neophodna svakom pojedincu, svakom članu društva bez obzira na posao koji će obavljati u radnom procesu. Dok je stručno obrazovanje strogo određeno u zavisnosti od izabrane profesije. U našoj zemlji je, a u poslednje vreme sve više zagovaranja i težnji za regionalnim i regionalizaciju u različitim oblastima. Kongres regionalnih vlasti evrope je od važnosti za celu Evropu. Savet Evrope je već poodavno stavio u fokus raznih autonomija, negovanje ljudskih vrednosti i demokratije. Zato je i vlada naše

¹ Fakultet za pravo, bezbednost i menadžment „Konstantin Veliki“, Srbija;
dekan@konstantinveliki.edu.rs

zemlje 2007. godine usvojila dokument o proceni potreba Republike Srbije od 2007-2009. godine, čiji je cilj da se sistematizaciju svi prioriteti koji su zapisani i usvojeni u stratejskim dokumentima u nas. Ovom prilikom imamo u vidu globalizaciju i obrazovanje.

2. Globalizacija, regioni i obrazovanje

Naučno promišljanje reforme osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja zauzima značajno mesto kada se govori o globalizaciji u svetu i njenoj budućnosti. Zato s pravom Danilo Ž. Marković ukazuje da „Za određivanje odnosa globalizacije i obrazovanja (posebno ako se taj odnos izražava kao globalizacija obrazovanja), pored definisanja (definicije) globalizacije kao društvenog procesa kojim se stvara svetsko (globalno) društvo, potrebno je uočiti, i uzeti u obzir, osnovne socijalne sadržaje tog društva. U tom kontekstu ukazujemo na neka, po našem shvatanju, osnovna obeležja „svetskog“, globalnog društva. To je planetarno društvo u nastajanju u kome se ekonomska delatnost odvija preko transnacionalnih kompanija, razvija globalno tržište kojim se dominira nad nacionalnim ekonomijama. U njemu dominira finansijski kapital uz smanjenu mogućnost nacionalnih država da ostvaruju nadzor nad ekonomijom. To je društvo u su, zahvaljujući „braku“, spoju, između informacijske tehnologije i komunikacije (omogućena „kompresija“ prostora i vremena), uspostavljene globalne informacijske proizvodne mreže na velikom geografskom (interkontinentalnom) prostoru, koje predstavljaju tehnološku osnovu internacionalnih, skoro planetarnih, korporacija“ (Marković & Krasić, 2016, p. 25). Možemo konstatovati nastavlja Danilo Ž. Marković „Globalizacija, i sa njom globalizacija obrazovanja, dovele su do značajnijih promena obrazovanja u savremenom društvu i do nove globalne filozofije i strategije obrazovanja. Osnovne poente te nove filozofije i strategije obrazovanja mogu se, najkraće, izraziti kroz tri stava. Prvo, obrazovanje treba da omogući čoveku sticanje osnovnih znanja i navika koje će doprineti povećanju čovekove proizvodne moći kvantitativno i kvalitativno. A da bi ono doprinosilo proizvodnoj moći, obrazovanje mora doprinosti porastu stvaralačkog potencijala ličnosti, doprinoseći promeni pozicije individue među ljudima i kolektivnim dostignućima u svim sferama društvenog života. Drugo, obrazovanje treba da doprinese negiranju i prevazilaženju svih egalitarnih sistema vrednosti u saglasnosti sa ostvarenim civilizacijskim promenama i vrednostima nove planetarne kulture koja nastaje sa globalizacijom. Treće, humanističke vrednosti svakog društva i kulture treba da postanu obavezni deo novog tipa obrazovanja. Ostvarivanje nove globalne filozofije i strategije obrazovanja ima za cilj razvitak društva i čoveka. Ali, osnovne poente tog obrazovanja ostvaruju se u kontekstu uslova koji su opredeljeni razvojem konkretnih društava. Upravo zato u kakvim uslovima čovek živi ti konkretni uslovi opredeljuju i dejstvo obrazovanja na razvitak ličnosti, i mogu uticati kako pozitivno tako i negativno“ (Marković & Krasić, 2016, p. 35). Čitav koncept ideje o globalizaciji koja se odnosi na globalno obrazovanje je od velikog značaja za praktičnu delatnost što se reflektuje ne samo u pogledu i pravcu mobilnosti radne snage, već i investicijama značajnog biznisa u obrazovanju, ali i potapanja starih granica obrazovnih ustanova i institucija koje obrazuju kadrove. Globalizacija obrazovanja dolazi iz razloga velike protivrečnosti ukupnog razvoja industrijsko razvijenih zemalja „trećeg sveta“, takozvanog-problema-„trećeg sveta, sever-jug“, ekonomskom integracijom nekih država koje su finansijski moćne kao i slobodnom migracijom stanovništva iz zemlje u drugu državu koja može da zaposli radnu snagu. Pojavljuje se „beg mozgova“ i kupovina, odnosno otvaranje vrata ljudskom kapitalu. Ovo

Obrazovna (ne)jednakost i razvoj pograničnih regiona

investiranje u ljudski potencijal je veoma isplativo. Dok jedna država izdvaja ogromna sredstva za obrazovanje, druga država „kupuje“ i zapošljava ih i oni čine veliko blago za zemlju koja ih prihvata.

Kada je reč o Srbiji odliv mozgova² se odvija u dva pravca: prema inostranstvu i ka centralnoj Srbiji, posebno Beogradu. Najveći broj mladih koji se školuju u Beogradu ostaju u tom gradu ili traže načina da odu u inostranstvo. Na taj način ovi regioni ne samo da se demografski prazne već i ostaju bez razvojnih potencijala. “U savremenom društvu strukturnih nejednakosti cilj nerazvijenih je da izađu iz periferne pozicije, a to mogu da učine samo jačanjem svojih obrazovnih resursa. Njihov je prevashodni zadatak da podižu obrazovni nivo (kvalifikacije) svog stanovništva, ili modernim jezikom rečeno, one treba da afirmišu sopstveni “ljudski kapital”. Da bi ostvarile svoj cilj male države u globalizovanom svetu treba da ulažu sve veća sredstva u obrazovanje stručnih i profesionalno kompetentnih kadrova” (Anđelković, 2016, p. 28). Neka iskustva (zemlje bivšeg socijalizma) pokazuju da se mladi kadrovi sele raznim kanalima u razvijene države globalizma. Taj “odliv naučnih i tehničkih kadrova” je ozbiljna posledica globalizacijske prakse. Nerazvijene države ulažu velika sredstva u obrazovanje, a plodove “ljudskog kapitala” ubiraju veće razvijene države. Veliko je pitanje kako se može ublažiti, ako već ne može sprečiti moderna eksploatacija profesionalne inteligencije.

Može se reći da je pozitivno što globalizacija i obrazuje što se obezbeđuje obrazovanje u nacionalnoj školi i multikulturno obrazovanje na univerzitetu kao forma izdvajanja finansijskih sredstava za ljudski kapital, ujednačavanje nastavnih planova i programa na tržištu rada. Drugi vid globalizacije se odnosi na obrazovanje u kome se vidi program likvidacije nepismenosti. Poznat je primer svetske konferencije na Tajlandu održanoj 1990. god. na kome se raspravljalo na temu, obrazovanje za sve, na kome su bili učesnici vlade svih zemalja sveta i koji su izrazili želju i odlučnost za oko 113 miliona dece i oko milijardu odraslih koji su nepismeni, da se obuhvate ovim obrazovanjem. Značajnu aktivnost u ovom poduhvatu je imala UNESCO.

Zato je osnovna poruka da svi treba da žive i ostvaruju se, a da obrazovanje pripada najširoj svetskoj zajednici. Ono treba da služi prenošenju svesti svim bićima sveta. To znači i proširivanje nastavnih sadržaja, nauke, kulture, istorije, književnosti, jezika na sve strane sveta. Planetarni pristup se mora imati u vidu kada je obrazovanje u pitanju, a to znači na istrajavanju jedino svetskog obrazovanja prostranstva Evrope i sveta. Mora se raditi na stvaranju Evropske zone visokog obrazovanja, ali pre svega zone balkanskog obrazovanja, a pre svega susednih zemalja „Obrazovanje međunarodnog usmerenja je potreba, pošto je

² Prvi put izraz „odliv mozgova“ pojavio se u izveštaju Kraljevskog društva iz Londona 1963. godine koji je opisivao egzodus britanskih naučnika u Sjedinjene Američke Države (Prema: Grupa 484 (2010), Odliv mozgova iz Srbije – problemi i moguća rešenja, Beograd Journal of Development Economics, 53, pp. 287-303. Odliv mozgova je emigracija radno sposobnih, visokoobrazovanih pojedinaca u potrazi za bolje plaćenim ili poslom pod boljim uslovima, što uzrokuje da mesta iz kojih odlaze gube ove kvalifikovane ljude, odnosno „mozgove“. Migracija profesionalaca i naučnika je istovremeno ekonomsko, političko pitanje, pitanje odnosa svake zemlje sa međunarodnim okruženjem, pitanje politike nauke i tehnologije zemlje, i najzad i zasigurno, globalno pitanje.

planetarno shvatanje, čije prihvatanje je upravo njegov cilj, neophodno za rešavanje mnogobrojnih problema koji bi, ukoliko se ne pristupi njihovom rešavanju na vreme, mogli preći nepovratnu tačku. U razmatranju tog pitanja treba imati u vidu ukazivanja u izveštaju UNESC-a *Obrazovanje - skrivena riznica* (1996) da su suprotnosti koje donosi 21. vek, i u čijem rešavanju treba da doprinese obrazovanje: suprotnost između lokalnog i globalnog, suprotnost između univerzalnog i individualnog i suprotnost između tradicije i stvarnosti. Uz to, ukazano je da čovek, ukoliko želi da uspe u životu, mora neprestano da uči, pa se učenje javlja kao učenje za znanje, učenje za rad, učenje za zajednički život i učenje za postojanje. Učenje za zajednički život predstavlja sticanje saznanja o drugima, sagledavanje i uvažavanje njihovih potreba. U obrazovnom procesu treba da se steknu saznanja da je ljudska zajednica spektar različitosti: rasnih, verskih, nacionalnih, kulturnih, etnoloških i drugih³.

2.1 Regionalizacija razvoja i obrazovanja

Prema strategiji regionalnog razvoja naše zemlje od 2007-2012. godine, ukupan broj studenata koji su diplomirali iznosi oko 20.000, dok je samo oko 15% diplomiralo ili oko 3000 studenata na tehničke fakultete, dok se na Prirodno matematičkom fakultetu, Fakultetu organizacionih nauka i jednim delom studenata koji su završili informatiku taj procenat povećao na oko 20%, što je proizvelo zaključak da se poboljšao trend upisa studenata, ali je još uvek premalo diplomiranih stručnjaka na Tehničkom, Prirodno matematičkom fakultetu i Fakultetu organizacionih nauka, kada imamo u vidu IT sektor. Za školovanjem ovih kadrova mora se dati veći prostor, veće mogućnosti za školovanje. Ono što zabrinjava jeste i to da je u našoj zemlji registrovano 2005-te godine oko 31,4% nekvalifikovane radne snage. Ako dodamo neadekvatnu starosnu strukturu zaposlenih koja je tada bila u proseku 41. godinu starosti, to je zabrinjavajuće. Veliki broj, posebno mladih koji završavaju srednje, više, visoke strukovne škole i fakultete nisu adekvatno osposobljeni za poslove i zadatke koje treba da obavljaju, ne dovoljno praktična znanja su kamen temeljac za poslo koji ih čeka. U već naznačenom dokumentu SWOT analiza kada je regionalni razvoj Srbije u pitanju stoji:

- „Kadrovski potencijal - Mladi obrazovani kadrovi među nezaposlenima. Učešće više i visoke stručne spreme u ukupnom broju nezaposlenih krajem 2005. godine je 7,2% ili 64.421. U strukturi nezaposlenih sa višim i visokim obrazovanjem - najveće učešće imaju nezaposlena lica od 26 do 30 godina (26,2%), od 31 do 40 godina (23,6%), od 41 do 50 godina (20,3%), preko 50 godina (20,3%) i od 19 do 25 godina (9,5%).
- Razvijena regionalna mreža institucija srednjeg i visokog obrazovanja. Zahvaljujući sistemu obrazovanja većina opština u Republici Srbiji pokrivena je mrežom osnovnih i srednjih škola, tako da samo 14 opština nema srednju školu. Ravnomerno stvaranje kadrovskog potencijala u svim regionima, odnosno područjima Republike Srbije dobra je osnova za razvoj visokog školstva, u svim većim administrativno-kulturnim i privrednim centrima (ukupno 152 fakulteta i viših škola).

³Šire o tome videti na strani 36.

Obrazovna (ne)jednakost i razvoj pograničnih regiona

- Osnovna prednost sprovođenja politike regionalnog razvoja ogleda se u razvoju mreže ustanova suprastrukture, kao što su: škola, kulturne, zdravstvene i socijalne ustanove, koja je doprinela pozitivnih obrazovno-kulturnim i socijalnim potencijalima stanovništva. U Srbiji je mreža ustanova suprastrukture prilagođena potrebama stanovništva.“⁴

Ukazujemo na siromaštvo u našoj zemlji, koje je u isto vreme potencijalna opasnost za građane Srbije. Zabeleženo je da indeks stanovništva 2003. god. bio oko 10,5%, a ruralno stanovništvo oko 14,2% i tone sve dublje u siromaštvo. Poređenja radi siromaštvo za Beograd iznosi 4,24%, dok je najviše u jugoistočnoj Srbiji, čak 23,5% - (1:5,6), siromaštvo ima uske veze i među uslovljeno je sa obrazovanjem i zaposlenošću. S toga je neophodno dugo sagledavanje demografskog razvoja, siromaštva, nezaposlenosti i obrazovanja našeg regiona: niškog, pirotskog. Treba naznačiti i to da je komisija EU na kojoj se nastaljuju eksperti koji izučavaju ove fenomene a posebno oni eksperti koji se bave obrazovanjem gde su predstavili zajedničke stavove Evrope o budućem obrazovanju. Posebno su imali u vidu obrazovanje učitelja, imajući u vidu da ova profesija ima nacionalni i regionalni značaj u pogledu evolucije, kvaliteta obrazovanja kako navodi D. S. Krasić: „Profesori igraju bitnu ulogu u učenju, kako mladih ljudi tako i odraslih osoba. Oni su ključni faktor u razvijanju obrazovnog sistema i sprovođenju reformi, i mogu da pomognu da Evropska unija do 2010. godine igra najznačajniju ulogu u obrazovanju u svetu. Ova profesija ima jak uticaj na društvo, u napredovanju ljudskih potencijala i stvaranju budućih generacija, stoga obrazovanje učitelja i profesora mora biti deo nacionalnog ili regionalnog sistema koji je fokusiran na poboljšanje i evaluaciju kvaliteta obrazovanja“ (Marković & Krasić, 2016, p. 113).

Regionalizacija je proces koji traje, koji je nužan, dugotrajan i neminovan. Bitna karakteristika Balkana, Evrope i sveta jeste povezivanje svih zemalja na planeti zemlji. Ključni elementi svih zemalja jesu kada je u pitanju obrazovanje uopšte (osnovno, srednje i visoko) nalazi se u ključnim strategijama razvoja naše zemlje, ali i strategijama ostalih zemalja u regionu. Rezultati procesa sticanja znanja se već osećaju u našoj zemlji i na Balkanu, posebno u pograničnom delu naše zemlje, a posebno kada je reč o regionalnom razvoju.⁵

Može se raći da je globalizacija proces koji traje i ima zadatak da povezuje i jača međunarodnu saradnju, na povezivanju institucija u svetu. Ekonomij ima značajnu ulogu i na druge važne oblasti kao što je naučno-tehnički progres, kultura, komunikacija, obrazovanje i sl. Ona utiče na brže integracije u razvoju nauke, tehnologije i obrazovanja. Duho kaže da globalizacija obuhvata širok spektar sfera u društvu od nacionalne ekonomije do informatike, tehnologije, demokratije, obrazovanja i znanja. Stanoje Ivanović navodi: „Posebnu ulogu u strukturi korporacijaimaju one koje se bave tehnologijama, energetskim izvorima i proizvodnjom za potrebe vojnog kompleksa. Tako se održava sprega privrednog

⁴SWOT analiza urađena prema strategiji regionalnog razvoja Republike Srbije od 2007-2012.godine

⁵Šire o tome u knjizi D. Ž. Markovića i D. S. Krasića - *Rad i obrazovanje u informacijskom društvu*

razvoja, vojne industrije, tehnološkog razvoja i državne administracije. S tim u vezi su ulaganja u naučna istraživanja radi daljih inovacija, ulaganje u obrazovanje radi obezbeđivanja potrebne radne snage i jačanje visokoškolskog obrazovanja. Međutim, logika proizvodnje efikasnosti koja traži prilagođavanje ljudi tehničkim sistemima, potiskuje ljudske težnje, osećanja i subjektivne vrednosti, ono što čini bit čoveka“ (Ivanović, 2006, 192-193). Veoma je važno da treba rasvetliti ideološke uticaje na ukupan-celokupni razvoj obrazovnog sistema i pristupi promenama istih. Na prošle ideološke uticaje na progres obrazovanja ukazuje S. Ivanović: „Razvoj obrazovanja trpi uticaje globalnih promena koji dolaze do izražaja kroz opštu klimu i vrednosti koje se nameću u društvu, pa i u obrazovanju, ali i kroz nametanje ideoloških principa u reformi obrazovanja. Širenje liberalističkih ideja kao vladajućih i dovoljnih za društveni život, sastavni je deo promena i u sistemu obrazovanja. Priprema mladih za život u uslovima tržišne konkurencije ima sve veći značaj u procesu socijalizacije i obrazovanja“ (Ivanović, 2006, p. 194-197). Još uvek znatan broj srednjoškolaca koji pripadaju nižem sloju društva ne mogu da nastave školovanje na univerzitetima i steknu diplomu fakulteta, ali imaju probleme i u njihovo zapošljavanje, odnosno male šanse da se zaposle. Obrazovanje još uvek predstavlja značajni faktor socijalne reprodukcije.

3. ZAKLJUČAK

Bez obzira što obrazovanje, sa jedne strane pruža mogućnost za promenu društvenog statusa i napredovanja na društvenoj lestvici, brojna istraživanja kod nas (Ivković, Džuveranović, Prtrović, J. i dr.) kao i u svetu pokazuju da obrazovanje u najvećoj meri upravo predstavlja sredstvo za reprodukciju društvenih nejednakosti. Tako recimo, Burdije smatra da se putem obrazovnog sistema vrši sistemska reprodukcija društvenih nejednakosti (Bourdieu, 2011, p. 356) koja se odvija na sledeći način: pripadnici viših društvenih slojeva, počevši od perioda rane socijalizacije, poseduju određenu količinu kulturnog kapitala koji će, od samog početka njihovog formalnog obrazovanja, biti prepoznat i nagrađivan od strane nastavnika. Na taj način, školovanje za njih predstavlja samo nastavak procesa usvajanja znanja i veština. S obzirom da imaju početnu prednost i s obzirom da kultura koju zatiču u školi nalikuje onoj u njihovim domovima, ovi učenici imaju veće šanse za uspeh i visoko obrazovno postignuće. S druge strane, učenici koji pripadaju nižim društvenim slojevima nemaju navedene osnove, tako da za njih početak školovanja predstavlja početak adaptacije na drugačije vrednosti, jer se klasna kultura koju su upoznali u porodici razlikuje od kulture koja dominira u školi. tako da Burdije školu posmatra kao konzervativnu silu i kao jednu od temeljnih institucija za održavanje društvenog poretka .

Održavanje društvenih nejednakosti putem obrazovnog sistema odvija se na taj način što se vrednuje znanje koje se stiče u obrazovnom sistemu, ali ne isključivo u obrazovnom sistemu. Osnove poznavanja legitimne kulture i kao i znanje o tome na koji način uvećati i razviti to znanje, stiču se u porodici kroz proces primarne socijalizacije. U ovom domenu, prednost imaju pripadnici visokog socijeonomskog statusa jer raspoložu resursima koje prenose na mlađe generacije. Kakve god standarde da postavi obrazovni sistem, njih će lakše postići pripadnici viših društvenih slojeva jer za to imaju bolje uslove. Upravo, ovo je ključni razlog zašto obrazovanje posebno u nerazvijenim zemljama poput Srbije, sve više postaje razlog produblivanja i povećanja kako društvenih tako i regionalnih

Obrazovna (ne)jednakost i razvoj pograničnih regiona

razlika. Pogranična područja su izrazito migraciona područja. Mladi zbog nemogućnosti da ostvare svoje životne ideale odlaze ka razvijenijim centrima, tako da ovi regioni sve više ostaju bez razvojnih potencijala.

Pogrešna strategija razvoja u kojoj centralni regioni, posebno Beograd imaju dominantnu ulogu u odnosu na pogranična područja jer su u njima nalaze sve bitnije obrazovne institucije i istraživački centri. To je osnovni razlog što mladi ljudi, željni znanja i uspeha, hrle ka tim centrima i tamo imaju i dobijaju kakvu takvu šansu za posao. Retki su oni koji se vraćaju u svoj rodni kraj. Najbolji pokazatelj je upravo činjenica da se sa jedne strane broj stanovnika u Beogradu iz godine u godinu i pored negativnog prirodnog priraštaja povećava, a u ostalim posebno pograničnim opštinama smanjuje.

Krajnje je vreme da država promeni ovakvu pogrešnu strategiju svog razvoja i mnogo veću pažnju posveti pograničnim opštinama. Prvenstveno se to može postići otvaranjem fakulteta i istraživačkih centara u ovim regionima. Recimo zašto bi Beograd imao fakultet za školovanje učitelja a Pirot ga nema. Istraživački centri, mogu biti važan faktor u razvoju tih regiona jer mogu davati smernice u kom pravcu treba da se razvija privreda datog regiona, posebno kada je reč o prirodnim resursima na kojima se može bazirati razvoj. Dakle, plediramo za novu strategiju razvoja Srbije u kojoj će se smanjiti obrazovna nejednakost između regiona koja danas postoji.

LITERATURA

- Anđelković, P. (2016). Migracije i zamena stanovništva u Srbiji, u Jovan Ćirić i Branislav Knežević, (ured. i pr.) *Migranti na raskršću ili bespuću zemlje Srbije*, Beograd: Institut za kriminološka i sociološka istraživanja i Regionalno predstavništvo ruske humanitarne misije na Balkanu. ISBN 978-86-80186-14-6
- Bourdieu, P. (2011). *Distinkcija: Društvena kritika suđenja*. Zagreb: Antibarbarus
- Ivanović, S. (2006). Društveni razvoj i obrazovanje, Jagodina: Učiteljski fakultet
- Kommenović, B. (2005). Evropski prostor nauke, istraživanja i visokog obrazovanja – Mogućnosti Srbije i Crne Gore. Beograd: Alternativna akademska obrazovna mreža
- Marković, D, Ž. (2008). *Globalizacijau visokoškolsko obrazovanje*, Niš: Univerzitet u Nišu; Novi Pazar: Državni univerzitet
- Marković, D, Ž. (2010). *Globalistika i kriza globalne ekonomije*, Beograd: Grafiprof
- Marković, D.Ž., Krasić, D. S. (2016). *Rad i obrazovanje u informacijskom društvu*, Niš. Fakultet za pravo, bezbednost i menadžment „Konstantin Veliki”.
- Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja Republike Srbije, Strategija Regionalnog razvoja Republike Srbije za period od 2007. do 2012. godine, Beograd, <http://www.merr.sr.gov.yu> (Ptistupljeno: 01.10.2008.)

EDUCATIONAL (IN)EQUALITY AND THE DEVELOPMENT OF BORDER REGIONS

Abstract: *Education today can be considered a public good because it contributes to everyone in the community, and not just to those who own it, and because it can be transferred into the economic capital by which individuals contribute to the society in which they belong. When we move from a macro to an individual plan, then we are talking about the possibilities which an individual, in all parts of a community, has for participation, firstly in the educational and then in the economic and cultural goods of the society, which are referred to as "life chances" in Veberian sociology. Equal participation of all young people in one country, in terms of all the resources, is an important factor of social stability. If we ask ourselves whether the young people in Serbia in all parts of the country (both in Belgrade and in Crna Trava ...) have equal educational opportunities, we can clearly see that this is not the case. To some the "little more" is all within reach. This paper intends to point out precisely the fact of unequal educational opportunities in different regions in Serbia and to warn that this is a significant factor of unequal regional development, especially in border municipalities.*

Key words: *Education, education policy, educational inequality, regional development.*